

Wymagania edukacyjne. Klasa 1. Zakres rozszerzony

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
1. Historia – periodyzacja, źródła	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • formułuje definicje terminów historia i prehistoria; • wymienia różne rodzaje źródeł historycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady źródeł historycznych należących do różnych kategorii; • przedstawia periodyzację dziejów wraz z cezurami poszczególnych epok 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia problemy, które wiążą się z podziałem dziejów na epoki; • zwraca uwagę na wewnętrzne podziały w ramach poszczególnych epok; • wyjaśnia, na czym polega krytyka źródła historycznego; • wyjaśnia rolę archeologii w poznawaniu dziejów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia termin historiografia; • wyjaśnia, na czym polega krytyka wewnętrzna i krytyka zewnętrzna źródła oraz dlaczego są one ona niezbędnym elementem interpretacji źródła; • przedstawia, na czym mogą polegać fałszerstwa źródeł historycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie korzyści i trudności wiążą się z poszukiwaniem informacji historycznych w internecie; • na dowolnym przykładzie przedstawia, czego możemy się dowiedzieć ze źródła ikonograficznego
I. PRADZIEJE I HISTORIA STAROŻYTNEGO WSCHODU					
2. Źródła do historii starożytnej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia różne rodzaje źródeł do historii starożytnej i podaje przykłady źródeł należących do różnych kategorii; • wymienia materiały piśmienne wykorzystywane w starożytności i podaje 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, z jakimi problemami stykają się historycy badający dzieje starożytne; • wymienia metody datowania źródeł do historii starożytnej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje różne sposoby datacji stosowane w źródłach do historii starożytnej; • zna różnice między kalendarzem słonecznym a księżycowym; • podaje przykłady wydarzeń, od których w starożytności liczono czas 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym zajmują się nauki pomocnicze historii, i wymienia te z nich, które odgrywają ważną rolę w badaniach nad starożytnością 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się cyframi rzymskimi i rozszyfrowuje daty zapisane według kalendarza rzymskiego

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	przykłady języków, w których spisano źródła do tej epoki	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę archeologii w badaniach nad starożytnością 			
3. Najdawniejsze dzieje człowieka	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie tereny Żyznego Półksiężycza; • wyjaśnia, na czym polegało przejście od koczowniczego do osiadłego trybu życia i umiejscawia w czasie ten proces; • wskazuje kolejne przemiany cywilizacyjne związane z wykorzystywaniem metali 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia termin antropogeneza; • przedstawia, jak żyli ludzie w okresach paleolitu i neolitu, używając nazw tych epok; • wymienia przykłady dzieł sztuki z epoki paleolitu; • umiejscawia w czasie rewolucję neolityczną i dostrzega, że był to proces długotrwały; • umiejscawia w czasie kolejne epoki (od paleolitu do epoki żelaza) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces antropogenezy; • posługuje się poprawnie terminem rewolucja neolityczna; • wymienia przyczyny i skutki rewolucji neolitycznej; • charakteryzuje kolejne epoki w rozwoju cywilizacyjnym (od paleolitu do epoki żelaza) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje grupy językowe indoeuropejską i semicką w kontekście prehistorii i starożytności 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia przykładowe budowle megalityczne i hipotezy z nimi związane
4. Starożytna cywilizacja Mezopotamii i pierwsze imperia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie obszary Mezopotamii, przykładowe miasta sumeryjskie (Ur, Uruk) i zasięg imperium perskiego; • rozumie i poprawnie stosuje terminy: system irygacyjny, pismo klinowe, politeizm, urbanizacja, Kodeks 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia w kolejności chronologicznej różne cywilizacje /państwa, które istniały w na obszarze starożytnej Mezopotamii (cywilizacja Sumerów, Asyria, Babilonia, Persja); 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia osiągnięcia cywilizacji starożytnej Mezopotamii; • wymienia przyczyny upadku imperiów w Mezopotamii; • przedstawia podziały społeczeństwa Babilonii w czasach Hammurabiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • umiejscawia w czasie i przestrzeni imperium Sargona Wielkiego; • przedstawia relacje władca-bóstwo (bóstwa) w starożytnej Mezopotamii; • wymienia insygnia władzy monarszej w starożytnej Mezopotamii; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia historię odkrywania najstarszych miast Mezopotamii w XIX w.; • przedstawia działalność polskich archeologów na Bliskim Wschodzie

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	Hammurabiego, imperium, despotia wschodnia	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje wierzenia starożytnych ludów Mezopotamii; • przedstawia ustrój despotii wschodniej i organizację imperium perskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje zasadę prawną, na której opierał się Kodeks Hammurabiego 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje osiągnięcia cywilizacji różnych ludów starożytnej Mezopotamii; • poprawnie posługuje się wszystkimi terminami wymienionymi w celach lekcji (system irygacyjny, politeizm, ziggurat, pismo klinowe, ustrój teokratyczny, despotia wschodnia, satrapia, urbanizacja) 	
5. Egipt faraonów	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie obszary starożytnego Egiptu z uwzględnieniem podziału na Górny i Dolny Egipt; • wie, kto to był faraon; • wymienia przykładowych bogów egipskich 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia strukturę społeczną starożytnego Egiptu; • charakteryzuje ustrój polityczny starożytnego Egiptu; • wymienia przykładowe osiągnięcia kultury egipskiej, w tym pismo; • charakteryzuje gospodarkę starożytnego Egiptu z uwzględnieniem roli warunków naturalnych 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje pozycję poszczególnych grup społecznych w państwie egipskim; • przedstawia osiągnięcia kultury i cechy charakterystyczne sztuki starożytnego Egiptu; • charakteryzuje religię egipską i jej związki z funkcjonowaniem państwa; • zna sposoby przedstawiania bogów w starożytnym Egipcie i rozpoznaje przykładowe wizerunki tych bóstw 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia związki między religią, sztuką i władzą w starożytnym Egipcie (np. mumifikacja zwłok, piramidy, faraon jako syn boga); • wyjaśnia, dlaczego w starożytnym Egipcie kapłani zajmowali wysoką pozycję w hierarchii społecznej; • zna symbole władzy faraona i porównuje je z insygniami władzy monarszej charakterystycznymi dla starożytnej Mezopotamii 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • opracowuje biogram faraona Echnatona; • przedstawia działalność polskich archeologów w Egipcie
6. Fenicjanie i lud Izraela	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie obszary Palestyny i najważniejsze miasta Fenicji (Tyr, Sydon, Byblos) oraz Kartaginę; wymienia zasady judaizmu; postępuje się terminami: judaizm, Tora, Arka Przymierza, mesjasz, prorok, monoteizm, Talmud 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia polityczną rolę Kartaginy w dziejach kolonizacji fenickiej; przedstawia dzieje starożytnego Izraela w kontekście biblijnych postaci Mojżesza, Dawida i Salomona 	<ul style="list-style-type: none"> przezwycięża rolę Fenicjan w starożytnym świecie śródziemnomorskim; przedstawia dzieje Izraela w kontekście biblijnej postaci Abrahama i niewoli babilońskiej; postępuje się terminami: rabin, synagoga, świątynia jerozolimska 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia symbole ważne dla judaizmu i wyjaśnia ich znaczenie; wyjaśnia różnicę między świątynią jerozolimską a synagogą; przedstawia znaczenie języka hebrajskiego w dziejach Żydów; postępuje się poprawnie wszystkimi terminami wymienionymi w celach lekcji (monoteizm, Tora, Talmud, Biblia, prorok, Arka Przymierza, synagoga, rabin, diaspora, szabat) 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie Biblii i książki Ł. Niesiołowskiego-Spanó (<i>Dziedzictwo Goliata. Filistyni i Hebrajczycy w czasach biblijnych</i>, Toruń 2012) przedstawia relacje między Hebrajczykami i Filistynami
7. Starożytne cywilizacje Indii i Chin	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie obszary starożytnych cywilizacji Indii i Chin oraz miasta MohendżoDaro i Harappę; przedstawia podstawowe zasady hinduizmu, buddyzmu, taoizmu i konfucjanizmu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia podziały społeczeństwa starożytnych Indii, postępując się terminami warna i kasta; wymienia przykładowe osiągnięcia cywilizacji starożytnych Indii i Chin 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje cywilizację doliny Indusu; porównuje hinduizm i buddyzm; wyjaśnia związki konfucjanizmu z funkcjonowaniem państwa; wymienia osiągnięcia starożytnych cywilizacji Indii i Chin 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany sytuacji politycznej w starożytnych Chinach; wymienia dzieła piśmiennictwa starożytnych Indii; porównuje ustroje starożytnych Indii i Chin; przedstawia rolę Ariów w historii starożytnych Indii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co z kultury i religii starożytnych Indii i Chin przetrwało do dnia dzisiejszego

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
II. ŚWIAT STAROŻYTNICH GREKÓW					
8. Początki cywilizacji greckiej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny Półwyspu Bałkańskiego i opisuje jego warunki naturalne; • pokazuje na mapie zasięg kultury minojskiej i mykeńskiej; • wymienia niektóre cechy polis 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje kulturę minojską; • wymienia zabytki kultury mykeńskiej; • przedstawia cechy polis i wyjaśnia związek między jej powstaniem a warunkami naturalnymi na Półwyspie Bałkańskim; • wymienia ustroje występujące w <i>poleis</i>; • wymienia niektóre przyczyny wielkiej kolonizacji greckiej i umiejscawia ją w czasie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje kulturę mykeńską; • charakteryzuje ustroje <i>poleis</i> greckich; • wyjaśnia przyczyny wielkiej kolonizacji greckiej; • pokazuje na mapie obszar skolonizowany przez Greków; • wymienia etapy zakładania kolonii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia pogląd, że polis była wspólnotą obywateli; • przedstawia kontakty Greków z Fenicjanami w czasie wielkiej kolonizacji; • przedstawia skutki wielkiej kolonizacji greckiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia historię odkryć Heinricha Schliemanna
9. Ateny i Sparta	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny Sparty (polis i ziemie przez nią podbite); • pokazuje na mapie tereny Aten (polis i Attykę); • wymienia organy władzy w Sparcie; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe uprawnienia organów władzy w Sparcie; • charakteryzuje wychowanie spartańskie; • charakteryzuje demokrację ateńską w czasach Peryklesa; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związki między wychowaniem spartańskim a funkcjonowaniem polis; • charakteryzuje grupy społeczne występujące w Sparcie; • przedstawia reformy Drakona i Klejstenesa; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak wychowanie spartańskie wpływało na kulturę; • przedstawia cele polityczne Sparty; • przedstawia rolę Likurga w historii Sparty; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odnajduje w późniejszych epokach elementy ustrojowe Aten i Sparty; • porównuje pozycję obywateli w systemach ustrojowych Sparty i Aten

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia organy władzy w Atenach w V w. p.n.e.; wymienia grupy społeczne w Sparcie i wskazuje, kto miał prawa polityczne; wymienia grupy społeczne w Atenach i wskazuje, kto miał prawa polityczne w V w. p.n.e.; rozumie termin spartańskie warunki 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób Perykles zachęcał obywateli Aten do udziału w życiu publicznym 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje społeczeństwo ateńskie; ocenia zalety demokracji 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia pogląd, że w Sparcie panował ustrój oligarchiczny; przedstawia reformy Solona; ocenia wady i zalety demokracji ateńskiej 	
10. Wojny grecko-perskie i ich następstwa	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie Maraton, Termopile, Salaminę; przedstawia przykładowe przyczyny i skutki wojen grecko-perskich; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia ekspansję perską w Azji Mniejszej i jej konsekwencje; opisuje przebieg wojen grecko-perskich; przedstawia konsekwencje rywalizacji Aten i Sparty w drugiej połowie V w. p.n.e. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia skutki wojen grecko-perskich; wyjaśnia, co pozostało do dziś z tradycji wojen grecko-perskich; wyjaśnia przyczyny dominacji Aten i Sparty w świecie greckim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sytuację miast greckich w Azji Mniejszej i wyjaśnia, co miało na nią wpływ; przedstawia rywalizację w świecie greckim w IV w. p.n.e. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> odwołując się do historii różnych państwa, podaje przykłady bitew nazywanych „Termopilami” (np. polskie Termopile, amerykańskie Termopile); wyjaśnia, dlaczego wymienione bitwy zostały tak nazwane
11. Społeczność polis. Religia, teatr i sport w życiu Greków	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowych bogów greckich i ich atrybuty, rozpoznaje ich wizerunki; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje religię grecką; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację niewolników i wyjaśnia ich rolę w gospodarce greckiej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje życie rodziny greckiej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, kim były hetery w starożytnej Grecji i jaką

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe dzieła literatury greckiej i ich autorów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia formy kultu w starożytnej Grecji; przedstawia rolę teatru i sportu w życiu starożytnych Greków 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę literatury w życiu starożytnych Greków; przedstawia rolę wyroczni w życiu starożytnych Greków (szczególnie wyroczni delfickiej) 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związki sportu i teatru z religią starożytnych Greków; posługuje się poprawnie wszystkimi terminami zawartymi w celach lekcji 	<p>odgrywały rolę w życiu ówczesnych społeczeństw</p>
<p>12. Nauka, sztuka i architektura w Grecji archaicznej i klasycznej</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia okresy występujące w kulturze greckiej i podaje czas ich trwania; wymienia najważniejsze poglądy Sokratesa i Arystotelesa; rozpoznaje style architektoniczne i daje przykłady zabytków architektury greckiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze poglądy Platona i wie, jakie szkoły założyli Platon i Arystoteles; wie, kto to byli sofiści, i zna przykładowych jońskich filozofów przyrody; charakteryzuje rzeźbę grecką i wymienia najbardziej znanych rzeźbiarzy greckich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia poglądy jońskich filozofów przyrody; charakteryzuje malarstwo greckie, w tym malarstwo wazowe; przedstawia historiografię grecką 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice w sztuce greckiej między okresem archaicznym a klasycznym; przedstawia różnicę w opisywaniu historii między Herodotem a Tukidydesem; posługuje się poprawnie wszystkimi terminami zawartymi w celach lekcji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia wpływy i motywy kultury greckiej w późniejszych epokach; przedstawia wpływy kultury greckiej we współczesnym świecie
<p>13. Aleksander Wielki i hellenizm</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie Macedonię i tereny opanowane przez Aleksandra Macedońskiego; wymienia najważniejsze bitwy stoczone przez Aleksandra Wielkiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia działania Filipa II wobec Greków; wymienia przykładowe działania Aleksandra Wielkiego w stosunku do ludów podbitych; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje reformy Filipa II w Macedonii; charakteryzuje politykę Aleksandra Wielkiego na podbitych terenach; przedstawia sytuację w imperium Aleksandra 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia trwałość działań podejmowanych przez Aleksandra Wielkiego na Wschodzie; przedstawia specyfikę kultury hellenistycznej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Issos jest uważana za jedną z decydujących bitew w historii świata; wyjaśnia, dlaczego Aleksander Macedoński jest uważany za jednego

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie kultura hellenistyczna 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie monarchia hellenistyczna; • wymienia przykładowe osiągnięcia kultury hellenistycznej i ich twórców; • przedstawia założenia stoicyzmu, epikureizmu, cynizmu 	<p>Macedońskiego po jego śmierci;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę, jaką odegrała Aleksandria w Egipcie w rozwoju kultury hellenistycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje sztukę helleńską (klasyczną) z hellenistyczną 	<p>z największych wodzów w historii</p>
III. RZYM I ŚWIAT ŚRÓDZIEMNOMORSKI POD RZYMSKIM PANOWANIEM					
14. Początki dziejów Rzymu i narodziny Imperium	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie Półwysep Apeniński i Rzym; • pokazuje na mapie obszary opanowane przez Rzymian; • przedstawia organizację terenów podbitych w Italii i poza nią; • wymienia podstawowe grupy obywateli rzymskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje warunki naturalne Półwyspu Apenińskiego i Półwyspu Bałkańskiego; • charakteryzuje armię rzymską; • przedstawia rzymskie podboje w okresie republiki, umieszczając je w czasie; • wskazuje różnice w organizacji terenów podbitych w Italii i poza nią; • wymienia ludy zamieszkujące Półwysep Apeniński 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje początki Rzymu; • charakteryzuje Etrusków; • omawia przyczyny ekspansji terytorialnej Rzymu, przedstawia wojny punickie oraz wyjaśnia ich przyczyny i skutki; • wyjaśnia źródła konfliktu między grupami społecznymi w Rzymie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związek symboliki związanej z Rzymem z legendą o założeniu miasta; • przedstawia wpływy etruskie w starożytnym Rzymie; • przedstawia przemiany ustrojowe w Rzymie w VI w. p.n.e. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia inne – oprócz wilczycy – zwierzęta związane z najdawniejszymi / legendarnymi dziejami Rzymu

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
15. Państwo rzymskie w II-I w. p.n.e.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze urzędy republiki rzymskiej i ich przykładowe kompetencje; przedstawia strukturę społeczeństwa rzymskiego; charakteryzuje dyktaturę Cezara 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje położenie niewolników w Rzymie; charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej; przedstawia reformy braci Grakchów; przedstawia przekształcenia w armii rzymskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny zmian w strukturze społecznej Rzymian; wyjaśnia związki między przekształceniami społecznymi i gospodarczymi a funkcjonowaniem państwa; wymienia przykładowe przyczyny wojen domowych w Rzymie; wskazuje na elementy monarchiczne, oligarchiczne i demokratyczne w ustroju republiki rzymskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny i skutki wojen domowych w I w. p.n.e.; ocenia wpływ obywateli na podejmowanie decyzji w okresie republiki; wskazuje na mocne i słabe strony ustroju republikańskiego; przedstawia przekształcenia ustrojowe za rządów Oktawiana Augusta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> odnajduje w późniejszych epokach elementy ustrojowe republikańskiego Rzymu; porównuje pozycję obywateli w republikańskim Rzymie z pozycją obywateli w Atenach i Sparcie
16. Państwo i społeczeństwo rzymskie w I-II w. n.e.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie rozrost Imperium Rzymskiego w okresie cesarstwa; przedstawia zakres władzy cesarskiej; przedstawia sytuację niewolników w cesarstwie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia udział różnych grup społecznych w sprawowaniu władzy; wyjaśnia pojęcie romanizacji; umiejscawia w czasie rozwój terytorialny cesarstwa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co wpływało na sytuację materialną i polityczną różnych grup społecznych; wymienia czynniki wspierające proces romanizacji; przedstawia życie rodziny rzymskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co wzmacniało władzę cesarzy w okresie pryncypatu; porównuje położenie niewolników w starożytnej Grecji i Rzymie; wyjaśnia, co i w jaki sposób sprzyjało romanizacji; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rządy dwóch wybranych cesarzy z I-II w. n.e. i wyjaśnia, dlaczego ich rządy były, jego zdaniem, ważne dla Cesarstwa Rzymskiego

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
				<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia termin <i>pax Romana</i> 	
17. Kultura Imperium Rzymskiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia budowle charakterystyczne dla Rzymu; • wymienia przykładowych autorów rzymskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje literaturę i filozofię rzymską, podaje przykłady dzieł i ich autorów; • wskazuje na specyfikę prawa rzymskiego (formułowanie norm ogólnych); • przedstawia funkcje budowli rzymskich (łuk triumfalny, akwedukt, termy) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje wpływy greckie w kulturze rzymskiej; • przedstawia cechy sztuki rzymskiej; • przedstawia założenia urbanistyczne miasta rzymskiego; • wymienia twórców kultury rzymskiej i ich dzieła 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia znaczenie prawa rzymskiego, przytaczając przykładowe zasady prawa rzymskiego obowiązujące do dziś; • porównuje cechy rzeźby greckiej i rzymskiej; • ocenia wpływ kultury antycznej na późniejsze epoki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wpływy kultury rzymskiej we współczesnym świecie
18. Religie tradycyjne i rozwój chrześcijaństwa	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowych bogów rzymskich i ich atrybuty; • pokazuje na mapie pierwsze gminy chrześcijańskie; • wymienia zasady chrześcijaństwa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje religie tradycyjne w Rzymie; • przedstawia sytuację w Palestynie w I w. p.n.e.; • przedstawia przyczyny rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w świecie rzymskim; • przedstawia strukturę gmin chrześcijańskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę kultu cesarskiego; • wyjaśnia przyczyny prześladowań chrześcijan przez władze rzymskie; • przedstawia rolę św. Pawła 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje politeizm grecki z politeizmem rzymskim; • opisuje symbolikę związaną z chrześcijaństwem; • przedstawia rolę biskupów i wzrost znaczenia niektórych z nich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnicę między świętym męczennikiem a świętym wyznawcą
19. Kryzys Imperium Rzymskiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie orientacyjny podział na część 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny kryzysu cesarstwa w III w.; 	<p>Uczeń:</p>	<p>Uczeń:</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sylwetkę cesarza Juliana Apostaty

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
i upadek cesarstwa na Zachodzie	wschodnią i zachodnią cesarstwa; • wymienia różnice między częścią wschodnią a zachodnią Cesarstwa Rzymskiego; • wyjaśnia pojęcia: tetrarchia i dominat	• charakteryzuje reformy Dioklecjana; • przedstawia przyczyny upadku cesarstwa zachodniorzymskiego	• przedstawia przemiany społeczno-gospodarcze w cesarstwie w III w.; • wyjaśnia konsekwencje kryzysu cesarstwa w III w.; • przedstawia zmianę pozycji religii chrześcijańskiej w Cesarstwie Rzymskim w IV w. n.e.	• porównuje najazdy germańskie na Rzym w IV i V w.; • przedstawia konsekwencje tych najazdów dla Cesarstwa Rzymskiego; • wyjaśnia, co spowodowało przetrwanie cesarstwa wschodniorzymskiego; • przedstawia proces kształtowania się doktryny chrześcijańskiej (sobór w Nicei)	i ocenia podjętą przez niego próbę przywrócenia pozycji pogaństwa w cesarstwie
IV. KSZTAŁTOWANIE SIĘ ŚREDNIOWIECZNEJ EUROPY					
20. Źródła do historii średniowiecza	Uczeń: • wymienia rodzaje źródeł do historii średniowiecznej i podaje ich przykłady	Uczeń: • przedstawia rolę archeologii i źródeł niepisanych w poznawaniu historii średniowiecznej	Uczeń: • charakteryzuje specyfikę źródeł średniowiecznych	Uczeń: • przedstawia rolę języka, obyczaju, krajobrazu jako źródeł historycznych; • charakteryzuje nauki pomocnicze historii	Uczeń: • rozszyfrowuje różne zapisy dat z okresu średniowiecza
21. Powstanie państw barbarzyńskich na gruzach	Uczeń: • pokazuje na mapie obszary zajęte przez Longobardów i Franków;	Uczeń: • przedstawia proces kształtowania się państwa Franków;	Uczeń: • wyjaśnia, co wpłynęło na trwałość państw barbarzyńskich, które	Uczeń: • przedstawia relację między ludnością rzymską a germańską;	Uczeń: • odnajduje w prawach germańskich (np. prawo salickie, longobardzkie)

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
cesarstwa zachodniego	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę św. Benedykta z Nursji 	<ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszary Cesarstwa Rzymskiego, na których powstawały państwa barbarzyńskie 	powstały na gruzach cesarstwa; <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę św. Augustyna 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę papieża Grzegorza Wielkiego 	wpływy Cesarstwa Rzymskiego
22. Bizancjum – nowy Rzym	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar cesarstwa bizantyjskiego; • pokazuje na mapie obszary zajęte przez cesarza Justyniana; • przedstawia podział w religii chrześcijańskiej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rządy cesarza Justyniana; • wymienia cechy kultury bizantyjskiej i przykładowe zabytki sztuki bizantyjskiej; • wymienia cechy ustroju cesarstwa bizantyjskiego; • charakteryzuje chrześcijaństwo wschodnie 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje ustrój i gospodarkę cesarstwa bizantyjskiego; • charakteryzuje sytuację polityczną po śmierci cesarza Justyniana; • przedstawia konsekwencje schizmy wschodniej; • przedstawia konflikty wewnętrzne na tle religijnym 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny schizmy wschodniej; • ocenia zasługi cesarza Justyniana dla cesarstwa bizantyjskiego; • wskazuje na związki i wpływy cesarzy bizantyjskich w Kościele 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaką rolę w życiu politycznym poddanych cesarstwa bizantyjskiego odgrywały igrzyska organizowane na hipodromie
23. Arabowie i świat islamu	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszary opanowane przez Arabów; • wymienia filary islamu; • wymienia dwa najstarsze odłamy islamu 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działalność Mahometa; • wyjaśnia różnice między odłami islamu; • przedstawia podział polityczny świata muzułmańskiego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia organizację polityczną i religijną świata arabskiego po przyjęciu islamu; • charakteryzuje kulturę arabską; • wymienia czynniki łączące świat arabski 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia gospodarczą rolę Arabów; • ocenia wpływ kultury arabskiej na kulturę europejską; • wyjaśnia, co i w jaki sposób wpływało na jedność świata arabskiego oraz jego ekspansję 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Poitiers jest uważana za jedną z decydujących bitew w historii świata; • wyjaśnij, co to są hadisy i jaką odgrywają rolę w religii i kulturze muzułmanów

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
24. Monarchia Karola Wielkiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar monarchii frankijskiej za panowania Karola Wielkiego; • przedstawia dążenia Karola Wielkiego do odnowienia Cesarstwa Rzymskiego; • pokazuje na mapie postanowienia traktatu w Verdun 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia na mapie etapy ekspansji państwa Franków; • podaje definicję monarchii patrymonialnej; • przedstawia organizację państwa Franków 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy renesansu karolińskiego i przykładowych twórców; • charakteryzuje okres rządów Pepina Małego (Krótkiego); • wyjaśnia, dlaczego i w jaki sposób Karol Wielki dążył do odnowienia Cesarstwa Rzymskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje gospodarkę monarchii Karola Wielkiego; • uzasadnia pogląd, że państwo frankijskie było monarchią patrymonialną; • wyjaśnia, dlaczego mówimy o renesansie karolińskim; • wyjaśnia przyczyny rozpadu monarchii frankijskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego Karol Wielki jest wymieniany jako jeden z prekursorów zjednoczonej Europy
25. Europa pokarolińska i początki feudalizmu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie państwa, które powstały po rozpadzie monarchii karolińskiej; • wymienia obowiązki wasala i seniora; • wyjaśnia, co był hołd lenny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje system lenny; • opisuje włość ziemską, zwracając uwagę na jej cechy charakterystyczne i wpływ na gospodarkę 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia genezę systemu feudalnego; • przedstawia proces powstawania Francji i Rzeszy; • charakteryzuje rolnictwo wczesnośredniowieczne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację miast we wczesnym średniowieczu; • wskazuje różnice między systemem feudalnym a systemem lennym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego najszybciej rozpadła się część monarchii frankijskiej, którą odziedziczył Lotar
26. Kształtowanie się państw w północnej, środkowej i wschodniej Europie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie pierwsze państwa słowiańskie; • pokazuje na mapie główne trasy wypraw wikingów; • przedstawia rolę Cyryla i Metodego w rozwoju cywilizacyjnym Słowian 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces powstawania państwa czeskiego i Rusi Kijowskiej; • wymienia podstawowe różnice między kręgami cywilizacji chrześcijańskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces powstawania państw wielkomorawskiego i węgierskiego; • wyjaśnia przyczyny i konsekwencje wypraw Normanów; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia wkład świętych Cyryla i Metodego w rozwój kulturalny Słowian; • wyjaśnia różnice między dwoma kręgami kultury chrześcijańskiej w Europie Środkowo-Wschodniej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje kulturę ludów skandynawskich i jej wpływ na kraje Europy Środkowo-Wschodniej

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
		w Europie Środkowo-Wschodniej	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia genezę Słowian 		
27. Władze i idee uniwersalne – cesarstwo, Kościół, kultura	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania Ottona I i Ottona III zmierzające do odnowy Cesarstwa Rzymskiego; • przedstawia spór papieża Grzegorza VII z królem Henrykiem IV; • wymienia przykładowe cechy architektury romańskiej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe przyczyny kryzysu w Kościele w X–XI w.; • przedstawia przykładowe reformy podjęte przez papieża i sobory; • wymienia postanowienia konkordatu wormackiego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sztukę romańską; • porównuje cesarstwo ottońskie z karolińskim pod względem zasięgu terytorialnego; • wyjaśnia przyczyny kryzysu w Kościele X–XI w. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • porównuje cesarstwo ottońskie z karolińskim pod względem idei władzy cesarskiej; • przedstawia, w jaki sposób po sporze o inwestyturę Kościół uniezależnił się od władzy świeckiej; • wiąże przyczyny sporu o inwestyturę z pozycją władcy w państwie 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia związki Ottona III z cesarzami bizantyjskimi i wyjaśnia, jaki to miało wpływ na koncepcje polityczne Ottona III; • wyjaśnia, jaką rolę w sporze o inwestyturę odegrała Matylda Toskańska
28. Powstanie państwa polskiego	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny chrztu Mieszka I; • przedstawia organizację państwa Mieszka I 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny przyłączone przez Mieszka I; • przedstawia skutki przyjęcia chrztu; • charakteryzuje stosunki Mieszka I z Niemcami 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje stosunki polsko-czeskie; • przedstawia organizację plemienne na ziemiach polskich 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co miało wpływ na kształt stosunków polsko-niemieckich i polsko-czeskich za Mieszka I; • przedstawia rolę <i>Dagome iudex</i>; • ocenia rolę chrztu i organizacji kościelnej w umacnianiu państwa Mieszka I 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wyniki badań archeologicznych, które rozwijają naszą wiedzę o początkach państwa polskiego

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
<p>29. Monarchia piastowska do 1138 r.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie granice państwa piastowskiego około roku 1000 i 1138; • przedstawia okoliczności i postanowienia zjazdu gnieźnieńskiego; • przedstawia wojny polsko-niemieckie za panowania Bolesława Chrobrego i Bolesława Krzywoustego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje dążenia Bolesława Chrobrego i Bolesława Śmiałego do wzmocnienia niezależności państwa polskiego; • charakteryzuje ekspansję Bolesława Krzywoustego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje stosunki polsko-niemieckie za pierwszych Piastów i wyjaśnia, co wpływało na ich kształt; • wymienia przyczyny osłabienia państwa za panowania Mieszka II; • przedstawia proces odbudowy państwa przez Kazimierza Odnowiciela; • przedstawia konflikt Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia, które wydarzenia z okresu panowania pierwszych Piastów były najważniejsze z punktu widzenia niezależności państwa; • przedstawia konflikty w łonie dynastii za panowania pierwszych Piastów; • wyjaśnia przyczyny osłabienia państwa za panowania Mieszka II 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia wiarygodność źródeł historycznych odnoszących się do konfliktu Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem; odnajduje podobny konflikt w historii innego kraju Europy wczesnośredniowiecznej
<p>30. Społeczeństwo, gospodarka i kultura w czasach pierwszych Piastów</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia strukturę administracyjną państwa pierwszych Piastów; • wymienia przykładowe zabytki kultury romańskiej w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje kulturę romańską w Polsce; • przedstawia przekształcenia w rolnictwie w okresie panowania pierwszych Piastów; • wymienia obowiązki poddanych księcia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę ośrodków wczesnomiejskich w monarchii piastowskiej; • przedstawia rolę wsi służebnych; • wskazuje na związki kultury romańskiej w Polsce z kręgiem kultury łacińskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia pogląd, że monarchia pierwszych Piastów miała charakter patrymonialny; • wyjaśnia rolę handlu w monarchii pierwszych Piastów; • przedstawia kulturę przedchrześcijańską na ziemiach polskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób monety pełniły funkcję propagandową w monarchii wczesnopiastowskiej; • na podstawie prac prof. Stanisława Suchodolskiego przedstaw najnowsze ustalenia dotyczące monet pierwszych Piastów
V. ROZKWIT ŚREDNIOWIECZA					

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
31. Wieś i miasto w Europie Zachodniej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia pozycję i zobowiązania ludności chłopskiej w XIII w.; • opisuje organizację przestrzeni miejskiej; • posługuje się terminem prawo miejskie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje zmiany, które zachodziły w technice rolnej w XII–XIII w.; • charakteryzuje władze i strukturę społeczną mieszkańców miasta; • przedstawia rolę Hanzy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i ocenia konsekwencje rozwoju rolnictwa; • wskazuje związki organizacji przestrzeni miejskiej z funkcjonowaniem miasta; • charakteryzuje handel średniowieczny (XII–XIII w.) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia rolę miast w rozwoju gospodarki średniowiecznej; • porównuje rytm życia wiejskiego i miejskiego oraz wyjaśnia, co na niego wpływało; • przedstawia konflikty społeczne w mieście średniowiecznym (XIII w.) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na planie współczesnego miasta wskazuje elementy związane ze średniowieczem; uzasadnia swój wybór; • przedstawia centra gospodarcze okresu rozkwitu średniowiecza i ich główne produkty
32. Władza i społeczeństwo w Europie Zachodniej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia podział społeczeństwa na stany; • przedstawia proces kształtowania się monarchii stanowej w Anglii; • przedstawia okoliczności zwołania Stanów Generalnych we Francji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces kształtowania się stanów; • charakteryzuje system lenny; • przedstawia sytuację we Francji i Anglii w XIII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia konsekwencje rozwoju systemu lennego; • wskazuje różnice w sytuacji społeczno-politycznej w Anglii i Francji w XIII w.; • przedstawia sytuację w Rzeszy w XII–XIII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnice między systemem (społeczeństwem) feudalnym a systemem lennym; • przedstawia sytuację w Italii w XII–XIII w.; • charakteryzuje politykę cesarzy wobec miast włoskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opracowuje biogramy Filipa IV Pięknego, Jana bez Ziemi i Henryka III (ze szczególnym uwzględnieniem ich roli w powstawaniu monarchii stanowych)
33. Krucjaty i zagrożenia zewnętrzne Europy	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar objęty wyprawami krzyżowymi; • pokazuje na mapie zasięg imperium mongolskiego w XIII w.; • wymienia przykładowe przyczyny i skutki krucjat; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie Królestwo Jerozolimskie; • wymienia przyczyny i skutki krucjat, dzieląc je na polityczne, gospodarcze, religijne; • wymienia zakony rycerskie i uczestników krucjat; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie państwo utworzone przez krzyżowców na Bliskim Wschodzie; • wyjaśnia związki między sytuacją w Europie a poparciem dla wypraw krzyżowych; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego można uznać za krucjaty walkę z poganami w Europie; • charakteryzuje specyfikę krucjaty ludowej i czwartej krucjaty; • przedstawia przenikanie się wpływów kulturowych między 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia stosunek ludności arabskiej na Bliskim Wschodzie do wypraw krzyżowych

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowych przywódców krucjat 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia najazdy Mongołów na Europę Środkowo-Wschodnią 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę zakonów rycerskich; charakteryzuje imperium mongolskie; przedstawia etapy rekonkwisty 	Wschodem a Zachodem w wyniku krucjat	
34. Kościół i kultura europejska rozkwitu średniowiecza	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy stylu gotyckiego w architekturze; wymienia zmiany, jakie zaszły w formach pobożności w pełnym średniowieczu; wymienia nowo powstałe zakony i wyjaśnia, czym różniły się od istniejących wcześniej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę uniwersytetów; charakteryzuje nurt filozofii średniowiecznej – scholastykę; przedstawia rolę nowych zakonów; rozpoznaje w przykładowej budowlu gotyckiej charakterystyczne cechy stylu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę św. Tomasza z Akwinu; charakteryzuje tematykę literatury średniowiecznej; wyjaśnia, co w XIII w. świadczyło o silnej pozycji papieżstwa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje poglądy katarów; przedstawia poglądy średniowiecznych filozofów na państwo; wyjaśnia, w jaki sposób różne formy przekazu w kulturze oddziaływały na społeczeństwo średniowieczne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia poglądy Innocentego III na wzajemne relacje między władzą cesarską a papieską (teoria dwóch mieczy)
35. Polska dzielnicowa – przemiany polityczne i zagrożenia zewnętrzne	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie poszczególne dzielnice i wymienia ich pierwszych władców; pokazuje na mapie straty terytorialne Polski w okresie rozbicia dzielnicowego; wymienia państwa i ludy, które zagrażały księstwu piastowskiemu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zagrożenia zewnętrzne państwa polskiego w okresie rozbicia dzielnicowego; charakteryzuje zagrożenie mongolskie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaki cel miały zasady pryncypatu i senioratu wprowadzone przez Bolesława Krzywoustego; przedstawia walki synów Bolesława Krzywoustego o władzę zwierzchnią; przedstawia ekspansję zakonu krzyżackiego w XIII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny wzrostu zagrożenia zewnętrznego; przedstawia ekspansję Brandenburgii; charakteryzuje monarchię Henryków Śląskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czy zasady testamentu Bolesława Krzywoustego były wyjątkiem, czy regułą w Europie Środkowo-Wschodniej XI–XIII w.; przedstawia stosunki książąt mazowieckich i kujawskich z Litwinami, Prusami i Jaćwingami

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
36. Społeczeństwo, gospodarka i kultura Polski dzielnicowej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia główne postanowienia aktów lokacyjnych; wymienia przykładowe skutki kolonizacji na prawie niemieckim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia organizację władz we wsiach i miastach lokowanych na prawie niemieckim; charakteryzuje układ przestrzenny miasta lokowanego na prawie niemieckim; przedstawia podział społeczeństwa na stany; wymienia kroniki z XII–XIII w. i najstarsze zabytki w języku polskim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny kolonizacji na prawie niemieckim; wyjaśnia różnice między kolonizacją niemiecką a kolonizacją na prawie niemieckim; wymienia przykładowe zabytki kultury polskiej XII–XIII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny kształtowania się stanów; wyjaśnia, jakie wydarzenia polityczne wpłynęły na wzmocnienie odrębności poszczególnych stanów; przedstawia rozwój gospodarczy ziem polskich i wskazuje, jaką rolę odgrywały w nim lokacje; przedstawia sytuację ludności żydowskiej na ziemiach polskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rolę polskich miast XII–XIII w. w handlu międzynarodowym
VI. SCHYLEK ŚREDNIOWIECZA					
37. Kryzys społeczno-ekonomiczny i wielkie konflikty polityczne w Europie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie obszar ekspansji Turków Osmańskich; wymienia przyczyny i skutki wojny stuletniej; wymienia przyczyny kryzysu gospodarczego w drugiej połowie XIV w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę Joanny d’Arc; przedstawia poglądy husytów; przedstawia etapy ekspansji osmańskiej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę Jana Husa; wskazuje na specyfikę sytuacji gospodarczej Europy Środkowo-Wschodniej w drugiej połowie XIV w.; wyjaśnia wpływ wojny stuletniej na sytuację w Anglii i Francji w XIV–XV w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny i skutki rozwoju husytyzmu w Czechach; wyjaśnia przyczyny zawarcia unii florenckiej; wyjaśnia konsekwencje upadku Konstantynopola 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jakich okolicznościach odwoływano się w XX w. do bitwy na Kosowym Polu; wyjaśnia, jakie znaczenie dla współczesnych Czechów ma postać Jana Husa

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
		<ul style="list-style-type: none"> wymienia skutki kryzysu gospodarczego w II połowie XIV w. 			
38. Władze uniwersalne i państwa Europy Zachodniej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia termin schizma zachodnia; wymienia przyczyny osłabienia władzy cesarskiej; wymienia postanowienia Złotej Bulli Karola IV 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny i skutki schizmy zachodniej; przedstawia sytuację we Francji w XIV–XV w.; charakteryzuje nurt koncyliaryzmu w Kościele i przedstawia działania jego zwolenników 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia specyfikę sytuacji politycznej we Włoszech w XIV–XV w.; wyjaśnia przyczyny i skutki osłabienia władzy cesarskiej; przedstawia proces dążenia władców do suwerenności na przykładzie Francji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację w Hiszpanii w XIV–XV w.; wyjaśnia związki między dążeniem do suwerenności państw a przemianami wewnętrznymi w tych państwach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia dwóch wybranych przedstawicieli rodów panujących w miastach włoskich (z uwzględnieniem ich wpływu na politykę i kulturę epoki)
39. Państwa w środkowej, wschodniej, i północnej Europie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie obszar państw w XIV w.: Czechy, Węgry, państwo krzyżackie, Wielkie Księstwo Litewskie, Wielkie Księstwo Moskiewskie; charakteryzuje rozwój państwa krzyżackiego w Prusach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rozwój państwa moskiewskiego; przedstawia przemiany w Czechach i na Węgrzech w XIV i XV w.; przedstawia wpływ państwa krzyżackiego na kulturę Europy Środkowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia konflikty w Czechach wynikłe z panowania dynastii Luksemburgów; charakteryzuje sytuację na Rusi w XIII–XIV w.; charakteryzuje sytuację wewnętrzną w Wielkim Księstwie Litewskim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie unii kalmarskiej; przedstawia rolę Nowogrodu Wielkiego; wyjaśnia związki między sytuacją wewnętrzną a zagrożeniami zewnętrznymi dla państwa litewskiego; wyjaśnia wyjątkowość malarstwa Andrieja Rublowa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co sprzyjało funkcjonowaniu unii kalmarskiej, a co utrudniało jej funkcjonowanie

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
<p>40. Zjednoczenie ziem polskich i budowa Królestwa Polskiego</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie ziemie, które mieli pod swoim panowaniem Przemysł II, Wacław II, Władysław Łokietek w 1320 r. i Kazimierz Wielki w 1370 r.; • wymienia skutki konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Władysława Łokietka; • wymienia skutki konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Kazimierza Wielkiego; • wymienia działania gospodarcze Kazimierza Wielkiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki jednoczące ziemie polskie w XIII w.; • charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego; • wymienia etapy jednoczenia ziem polskich przez Władysława Łokietka; • charakteryzuje politykę wewnętrzną Kazimierza Wielkiego w dziedzinie administracji i prawa; • wymienia postanowienia przywileju koszyckiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co sprzyjało działaniom władców piastowskich zmierzających do zjednoczenia ziem polskich, a co je utrudniało; • charakteryzuje stosunki polsko-czeskie za panowania Kazimierza Wielkiego; • przedstawia okoliczności objęcia władzy przez Ludwika Węgierskiego; • wyjaśnia, jakie korzyści odniosła Polska z ekspansji na Ruś Halicką 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę koronacji w procesie jednoczenia ziem polskich; • ocenia, co było największym osiągnięciem, a co największą porażką Kazimierza Wielkiego; • charakteryzuje rządy Andegawenów w Polsce; • wyjaśnia, dlaczego monarchię Kazimierza Wielkiego nazywamy monarchią stanową; • poprawnie posługuje się terminem Korona Królestwa Polskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego Ludwik Andegaweński na Węgrzech otrzymał przydomek Wielki, a w Polsce jego panowanie jest oceniane raczej negatywnie; • wyjaśnia, do jakich założeń prawno-ustrojowych nawiązywał Kazimierz Wielki, zamierzając przekazać władzę w Polsce Każkowi słupskiemu
<p>41. Unia Polski z Litwą. Panowanie Władysława Jagiełły</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny unii w Krewie; • wymienia postanowienia unii w Krewie; • wymienia postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Jagiełły; • wymienia postanowienia przywileju jedlnieńskiego-krakowskiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia postanowienia unii w Horodle; • wyjaśnia, czy unia w Horodle była w pełni unią personalną; • przedstawia rolę Pawła Włodkowica w sporze z Krzyżakami; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację na Litwie po przyjęciu chrztu; • przedstawia rolę królowej Jadwigi; • przedstawia konsekwencje unii dla Polski i Litwy na różnych płaszczyznach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia kandydatów do ręki Jadwigi Andegaweńskiej i wymienia powody, dla których zostali odrzuceni przez możnych polskich

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
		<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego Władysław Jagiełło wydał przywileje; • wymienia przykładowe konsekwencje unii polsko-litewskich 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia postanowienia przywilejów szlacheckich 		
42. Polska i Litwa w średniowieczu pod rządami Jagiellonów	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar Prus Królewskich i Prus Zakonnych; • wymienia postanowienia drugiego pokoju toruńskiego; • wymienia postanowienia przywilejów cerekwicko-nieszawskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia konsekwencje drugiej unii polsko-węgierskiej; • przedstawia okoliczności powołania na tron Kazimierza Jagiellończyka; • charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Kazimierza Jagiellończyka; • przedstawia genezę zwołania sejmku dwuizbowego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje politykę zagraniczną Kazimierza Jagiellończyka; • przedstawia rolę i pozycję możnowładztwa za panowania pierwszych Jagiellonów; • wyjaśnia, dlaczego stany pruskie występowały przeciwko Krzyżakom 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy politykę zagraniczną Kazimierza Jagiellończyka można określić mianem polityki dynastycznej; • wyjaśnia, jakie działania rycerstwa i króla doprowadziły do stałego zwoływania sejmów walnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę jaką za panowania pierwszych Jagiellonów odegrali: Zbigniew Oleśnicki, Filip Kallimach, Jan Długosz
43. Gospodarka i społeczeństwo Polski w XIV i XV w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia etapy rozwoju folwarku pańszczyźnianego; • wymienia postanowienia statutu piotrkowskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację miast w Polsce w XV w.; • wyjaśnia, co wpływało na rozwój miast; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób rozwój folwarku pańszczyźnianego ograniczał możliwości rozwoju miast i wsi; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje drogi awansu społecznego w XV w.; • przedstawia kształtowanie się małej rodziny w późnym średniowieczu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje społeczeństwo XV-wiecznej Polski ze społeczeństwem Europy Zachodniej XV stulecia i wyjaśnia różnice

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
		<ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie szlaki handlowe przechodzące przez Polskę 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zmiany w strukturze społeczeństwa polskiego; • przedstawia pozycję rycerstwa i możnowładztwa w XV w. 		
44. Kultura polska późnego średniowiecza	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykłady zabytków sztuki gotyckiej i piśmiennictwa późnego średniowiecza z terenów polskich; • wymienia przykłady zabytków w języku polskim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sztukę gotycką w Polsce; • przedstawia zasięg sztuki gotyckiej poza rdzennymi ziemiami polskimi; • charakteryzuje rolę Uniwersytetu Jagiellońskiego w rozwoju nauki polskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę władców polskich w rozwoju sztuki gotyckiej w Polsce; • charakteryzuje rozwój szkolnictwa w Polsce i możliwości kształcenia się kobiet 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny rozwoju piśmiennictwa w języku polskim; • wskazuje na wpływy bizantyjskie w kulturze polskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dorobek uczonych polskiego średniowiecza, np. Jakuba z Paradyża, Pawła Włodkowica, Stanisława ze Skalbmierza
45. Koniec średniowiecza i spadek po epoce	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia stosowanie różnych cezur końca średniowiecza; • wymienia przykładowe osiągnięcia średniowiecza; • przedstawia formy kontaktów Europejczyków z innymi kręgami kulturowymi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia różnego rodzaju kryzysy u schyłku średniowiecza; • pokazuje na mapie rejony Europy, gdzie pojawiły się nowe prądy w kulturze; • wymienia, co łączyło, a co dzieliło Europę w średniowieczu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny różnego rodzaju kryzysów u schyłku średniowiecza; • przedstawia nowe prądy w kulturze w XV w.; • wyjaśnia, co wpłynęło na różną ocenę średniowiecza 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny pojawienia się nowych prądów w kulturze u schyłku średniowiecza; • wyjaśnia, co pozostało jako spuścizna średniowiecza 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady współczesnych tekstów kultury, które nawiązują do średniowiecza; uzasadnia swój wybór